

УДК 347.991+347.964

ЗНАЧЕННЯ НАУКОВО-КОНСУЛЬТАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Волошина В.А., провідний спеціаліст

*Верховний Суд України, вул. П. Орлика, 4, м. Київ, Україна
zapko_vita@ukr.net*

З'ясовано, що аналіз історії становлення Верховного Суду України, зміни його ролі, функцій і компетенції в різні періоди вітчизняної історії є одним з актуальних завдань правової науки. Доведено необхідність дослідження значення науково-консультативного забезпечення ефективного функціонування Верховного Суду України, що обумовлюється фрагментарністю й епізодичністю наявних робіт щодо становлення інституту Верховного Суду в Україні та повною відсутністю наукових пошуків вирішення актуальних проблем наукового забезпечення діяльності судових органів. Зроблено висновок, що кінцевою метою наукового забезпечення юрисдикційної діяльності Верховного Суду України на сучасному етапі фактично є формування стабільної й ефективної системи цього забезпечення, що сприятиме перетворенню його із суду формального права на суд права реального.

Ключові слова: наукове забезпечення, науково-консультативна рада, організаційне забезпечення, Верховний Суд України, повноваження Верховного Суду України.

ЗНАЧЕНИЕ НАУЧНО-КОНСУЛЬТАТИВНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ВЕРХОВНОГО СУДА УКРАИНЫ

Волошина В.А.

*Верховный Суд Украины, ул. П. Орлика, 4, г. Киев, Украина
zapko_vita@ukr.net*

Определено, что анализ истории становления Верховного Суда Украины, изменения его роли, функций и компетенции в различные периоды отечественной истории является одной из актуальных задач правовой науки. Доказана необходимость исследования значения научно-консультативного обеспечения эффективного функционирования Верховного Суда Украины, что обусловлено фрагментарностью и эпизодичностью существующих работ относительно становления института Верховного Суда в Украине и отсутствием научных поисков решения актуальных проблем научного обеспечения деятельности судебных органов. Сделан вывод, что конечной целью научного обеспечения юрисдикционной деятельности Верховного Суда Украины на современном этапе фактически является формирование стабильной и эффективной системы этого обеспечения, которая будет способствовать превращению его из суда формального права в суд права реального.

Ключевые слова: научное обеспечение, научно-консультативный совет, организационное обеспечение, Верховный Суд Украины, полномочия Верховного Суда Украины.

IMPORTANCE OF SCIENTIFIC ADVISORY OF EFFECTIVE FUNCTIONING OF THE SUPREME COURT OF UKRAINE

Voloshina V.A.

*Supreme Court of Ukraine, P. Orlyk str. 4, Kyiv, Ukraine
zapko_vita@ukr.net*

It was found that the analysis of the history of the formation of the Supreme Court of Ukraine, changing its role, function and competence in different periods of national history is one of the urgent tasks of legal science. It's proved the necessity of the study of mentioned scientific advisory of the effective functioning of the Supreme Court of Ukraine, due to the fragmented and episodic existing work on the formation of the Supreme Court of Ukraine and a complete lack of scientific research of the pressing problems of scientific support of the judiciary.

Justice system in any country is always the object of steadfast attention. No less attention is paid to the highest judicial body, which depends on the judicial system as a whole. The policy of any state aimed at establishing a balance of interests between the individual and society; judicial policy aims to ensure this balance depends, largely, on whose interests and how to be protected. That is why the organization of the judicial system has always attached one of paramount importance. The correct and proper functioning of justice is more dependent on the organization and the Supreme Court.

The process of making such decisions by the Supreme Court of Ukraine, and the consequences of their decision requiring the provision of the Supreme Court of Ukraine wide range of powers to ensure the highest court of a substantial analytical support to provide just that tribunal consultative assistance to lower courts.

Background of this article can hardly be denied, because, in our opinion, based on scientific system to ensure the effective functioning of the Supreme Court of Ukraine should be put current fundamental scientific knowledge that would enable a paradigm change jurisdiction of the highest judicial body of traditional models of innovation. Thus, problems of scientific support operation of the Supreme Court of Ukraine can be defined as a key to the overall system ensure effective operation of the judiciary. It is concluded that the ultimate goal of scientific support jurisdiction of the Supreme Court of Ukraine at the present stage is actually the creation of a stable and efficient system of software that will help transform it to a court for a formal right to a court of real law.

Key words: scientific support, scientific advisory board, organizational support, Supreme Court of Ukraine, powers of the Supreme Court of Ukraine.

Забезпечення законності й правопорядку, захист прав і свобод людини й громадянина, охорона законних прав та інтересів держави й суспільства – це функції, які адекватно є притаманними правовій демократичній державі та складають мету й повсякденну діяльність органів державної влади, у тому числі судової, яка діє як самостійна й незалежна гілка державної влади.

Увесь період незалежного існування України як держави став часом кардинальних перетворень у політиці, економіці, суспільному й державному устрої. Закріплена в Конституції України формула «судова влада» стала коротким вираженням політико-правової доктрини, яка постає із встановлення поділу влади в правовій державі та визначає місце органів правосуддя в системі органів публічної влади.

Становлення України як суверенної, демократичної та правової держави тісно пов'язане з тривалим і суперечливим процесом формування судової влади. Як слушно зазначає С.В. Прилуцький, на початковому етапі державотворення проблеми у сфері організації та здійснення правосуддя зумовлювалися здебільшого тим, що вітчизняна правова наука не мала необхідних теоретичних досліджень щодо судової влади [1, с. 308]. Водночас порядок організації й діяльності судової влади прямо впливає на правову систему країни, її розвиток і стабільність. На незалежний суд у правовій державі покладається контроль за дотриманням законності в усіх без винятку сферах суспільного життя. Зокрема, суд має захищати основи конституційного ладу в державі, законність створення й діяльності політичних партій, проведення виборів, гарантувати дотримання основних прав і свобод людини й громадянина. Саме тому осмислення судової влади як самостійного правового явища потребує консолідованого теоретико-методологічного підходу.

Система правосуддя в будь-якій державі завжди є об'єктом пильної уваги. Не менша увага приділяється діяльності найвищого судового органу, від якого залежить функціонування судової системи країни в цілому. Політика будь-якої держави спрямовується на встановлення певного балансу інтересів особистості й суспільства. Судова політика спрямовується на забезпечення цього балансу й залежить здебільшого від того, чиї інтереси та яким чином повинні захищатися. Саме тому організації судової системи завжди надавалося одне з найважливіших значень. Правильне й нормальне функціонування правосуддя залежить переважно від організації інституту верховного суду країни.

Аналіз історії становлення Верховного Суду України, зміни його ролі, функцій і компетенції в різні періоди вітчизняної історії є одним з актуальних завдань правової науки. Він зумовлюється також тим, що нині не існує комплексного дослідження історії верховного судового органу – Верховного Суду України – з урахуванням сучасних імплементаційних та євроінтеграційних процесів, що відбуваються в нашій країні. У вітчизняній науці аналізувалися здебільшого питання становлення судової системи в цілому. Набагато менше уваги приділялося проблемам становлення верховної судової влади, організації судового контролю в Україні починаючи з моменту створення Верховного Суду України. У вивченні

цієї теми можна виділити декілька основних напрямів. Частина вітчизняних дослідників розглядала історію становлення радянських судових органів, роблячи основний акцент на функціонуванні системи революційних трибуналів, органів позасудової репресії (наприклад, роботи В.П. Портнова, М.М. Славіна, Ю.П. Титова, В.В. Шимановського, І.А. Ушакова). Інші автори основну увагу приділяли становленню української судової системи з 1918 року (наприклад, роботи Н.А. Антонової, М.В. Кожевникова, Н.В. Криленка, Д.І. Курського, Е.А. Скрипільова).

Окремим питанням організації й діяльності судової влади в умовах становлення правової держави та громадянського суспільства присвячено наукові праці вітчизняних учених О.В. Батанова, С.В. Бобровник, М.І. Гаврилова, В.Г. Гончаренка, В.П. Горбатенка, О.В. Зайчука, В.С. Ковальського, М.І. Козюбри, А.М. Колодія, В.В. Копейчикова, О.М. Костенка, М.В. Костицького, В.В. Костицького, О.Л. Копиленка, Е.Б. Кубка, І.О. Кресіної, Л.А. Луць, О.М. Мироненка, О.Г. Мурашина, В.П. Нагребельного, Н.М. Оніщенко, О.В. Петришина, В.Ф. Погорілка, П.М. Рабіновича, О.Д. Святоцького, В.Ф. Сіренка, О.Ф. Скакун, О.В. Скрипнюка, В.Є. Скоморохи, І.Б. Усенка, М.В. Цвіка, В.В. Цветкова, В.М. Шаповала, В.Я. Тація, Г.П. Тимченка, М.І. Хавронюка, Ю.С. Шемшученка, О.І. Ющика, О.Н. Ярмиша та ін.

Водночас зовсім недослідженими залишаються питання, пов'язані з науковим забезпеченням діяльності як судових органів загалом, так і Верховного Суду України зокрема. При цьому варто погодитися з позицією С.О. Мосьондза, який абсолютно слушно вважає, що складність і суперечливість соціально-економічного й політичного розвитку світового співтовариства та нашої країни зумовлюють потребу в теоретичному осмисленні й розробці науково обґрунтованого інструментарію, за допомогою якого процес державної розбудови можна зробити більш ефективним. Без теоретичного знання, яке безпосередньо слугує конкретній державотворчій практиці, не можливе виконання стратегічного завдання – побудови демократичної держави й громадянського суспільства на теренах України [2, с. 11]. На сучасному етапі розвитку українського суспільства відчувається гострий дефіцит узагальнюючих досліджень щодо концептуалізації організаційно-управлінських засад державної політики у сфері науки в реальному соціально-економічному й соціокультурному середовищі з високою динамікою соціальних процесів.

Необхідність розробки дослідження значення науково-консультативного забезпечення ефективного функціонування Верховного Суду України обумовлюється фрагментарністю й епізодичністю наявних робіт щодо становлення інституту Верховного Суду в Україні та повною відсутністю наукових пошуків вирішення актуальних проблем наукового забезпечення діяльності судових органів. Представлена робота частково усуває цю прогалину та має на меті здійснити аналіз ролі й значення науково-консультативного забезпечення ефективного функціонування Верховного Суду України.

Верховний Суд України – найвищий судовий орган у системі судів загальної юрисдикції. Верховний Суд України з 1991 року є правонаступником Верховного Суду УРСР, а останній, відповідно, – Верховного Суду УСРР, який функціонував із 1923 року. Верховний Суд України як найвищий судовий орган у системі судів загальної юрисдикції (стаття 125 Конституції України [3], частина 3 статті 17, частина 1 статті 38 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року [4]) є четвертою ланкою в судовій системі України (місцеві, апеляційні, вищі спеціалізовані, Верховний Суд України).

Верховний Суд України, як і суди першої, апеляційної, касаційної інстанцій, діє для забезпечення кожному громадянину права на судовий захист його прав, свобод і законних інтересів незалежним і безстороннім судом, на справедливий і неупереджений розгляд справ у розумні строки, встановлені законом. Розгляд справ Верховним Судом України є засобом реалізації права учасників судового процесу та інших осіб на перегляд судового рішення у випадках і порядку, встановлених процесуальним законом.

Перегляд судових рішень Верховним Судом України – це надзвичайний (екстраординарний) спосіб їх перевірки, який дає додаткові (порівняно з апеляцією й касацією) можливості для заінтересованих осіб домогтися виправлення судових помилок, відстояти свої права та в підсумку мати справедливе правосуддя. При цьому Верховним Судом України повинне забезпечуватися однакове застосування судами (судом) касаційної інстанції норм матеріального права.

Про місце Верховного Суду України в системі судів загальної юрисдикції як найвищого судового органу повинен свідчити обсяг його повноважень. До повноважень Верховного Суду України як найвищого судового органу у вітчизняній системі судів загальної юрисдикції, згідно з положеннями статті 17, частини 2 статті 38 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» і нормами Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України, Цивільного процесуального кодексу (далі – ЦПК) України, Господарського процесуального кодексу (далі – ГПК) України, Кодексу адміністративного судочинства (далі – КАС) України, належать такі:

- 1) перегляд справ із підстав неоднакового застосування лише судами (судом) касаційної інстанції однієї й тієї ж норми виключно матеріального права в подібних правовідносинах у порядку, передбаченому процесуальним законом. Забезпечення Верховним Судом України однакового застосування судами (судом) касаційної інстанції норм матеріального права є одним з елементів єдності системи судів загальної юрисдикції. Рішення Верховного Суду України, прийняті за наслідками розгляду заяв про перегляд судового рішення з мотивів неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права в подібних правовідносинах, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить зазначену норму права, та для всіх судів України. Суди зобов'язані привести свою судову практику у відповідність до рішень Верховного Суду України. Фактично процесуальні кодекси надали рішенням Верховного Суду України статусу судового прецеденту. Таким чином, рішення Верховного Суду України мають загальнообов'язковий характер, а роз'яснення вищих спеціалізованих судів – лише рекомендаційний. У Законі України «Про судоустрій і статус суддів», КПК України, ЦПК України, ГПК України, КАС України встановлено порядок подання сторонами й іншими учасниками судового розгляду заяв про перегляд судових рішень Верховним Судом України та визначено процедуру перевірки й допуску до провадження у Верховному Суді України зазначених звернень вищими спеціалізованими судами України із закріпленням права останніх приймати рішення про допуск або відмову в допуску до такого провадження. На наш погляд, такі дискреційні повноваження вищих спеціалізованих судів України суттєво обмежують дію принципу доступу до правосуддя, зокрема право на звернення за судовим захистом до Верховного Суду України. З моменту ратифікації Європейської конвенції про захист прав людини й основоположних свобод 1950 року, яка стала частиною національного законодавства України в 1997 році, кожному гарантується право на справедливий суд (стаття 6). Право на суд включає в себе також такий елемент, як право на доступ до суду, тобто кожній особі гарантується право на справедливий розгляд і вирішення справи судом без зайвих і неналежних правових чи практичних перешкод. Це покладає на державу обов'язок у вигляді утримання від створення в законодавстві неналежних процесуальних перешкод для доступу до суду. У ситуації, що розглядається, державою саме створено процесуальний порядок, який фактично унеможливує звернення особи за судовим захистом безпосередньо до Верховного Суду України та вирішення питання про розгляд справи самим Верховним Судом України. Отже, положення розділів «Провадження у Верховному Суді України» КПК України, ЦПК України, ГПК України, КАС України, на нашу думку, вимагають удосконалення, зокрема закріплення положення про те, що звернення сторін та інших

учасників судового розгляду повинні направлятися безпосередньо до Верховного Суду України, а приймати рішення про відкриття провадження й розгляд справи повинна відповідна палата Верховного Суду України;

- 2) перегляд справ у разі встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань під час вирішення справи судом. Якщо за результатами розгляду питання про допуск справи до провадження з підстави встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань під час вирішення справи судом буде встановлено, що порушення Україною міжнародних зобов'язань є наслідком недотримання норм процесуального права, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ постановляє ухвалу про відкриття провадження в справі та сам вирішує питання про необхідність витребування справи. Розгляд справи здійснюється колегією в складі п'яти суддів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ за правилами, встановленими для перегляду справ у касаційному порядку. Слід зробити висновок, що наслідком касаційного дуалізму в повноваженнях цих судів можуть бути випадки, коли правові позиції вищих спеціалізованих судів будуть різними, по-різному трактуватимуться та роз'яснюватимуться одні й ті самі положення законодавства, що ускладнює правозастосування спеціалізованими судами та порушує одну з основних засад судочинства – законність (пункт 1 частини 3 статті 129 Конституції України). На нашу думку, змістом реалізації Верховним Судом України як найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції конституційної функції судочинства (правосуддя) повинен бути перегляд судових рішень на предмет однакового застосування судами всіх ланок та інстанцій норм як матеріального, так і процесуального права. Зокрема, до предмета перевірки, крім існуючих підстав, слід віднести порушення судом касаційної інстанції вимог процесуального закону та законність судових рішень під час викладу суддею касаційної інстанції окремої думки. Будучи найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції, Верховний Суд України зобов'язаний забезпечити законність – єдність судової практики (правозастосування) у діяльності всіх інших судів, які здійснюють судочинство в Україні, крім Конституційного Суду України;
- 3) надання висновку про наявність або відсутність у діяннях, у яких обвинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину; внесення за зверненням Верховної Ради України письмового подання про неможливість виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я;
- 4) повноваження звертатися до Конституційного Суду України щодо конституційності законів, інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення Конституції та законів України;
- 5) здійснення інших повноважень відповідно до закону.

Верховному Суду України як найвищому судовому органу в системі судів загальної юрисдикції, на нашу думку, необхідно повернути право законодавчої ініціативи з внесенням відповідних змін до законодавства про судоустрій.

Результатом звуження повноважень Верховного Суду України на користь вищих спеціалізованих судів є нівелювання та необґрунтоване приниження його ролі як найвищого судового органу державної влади в системі судів загальної юрисдикції. Питання місця й повноважень Верховного Суду України як найвищого судового органу в системі судів загальної юрисдикції потребують розширення та належного правового врегулювання.

Привертає увагу ще один надзвичайно важливий момент, що стосується повноважень Верховного Суду України. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» визначає

повноваження вищих спеціалізованих судів і Верховного Суду України. Нам видається слушною думка О.Г. Яновської, що елементарне порівняння дає підстави стверджувати, що повноваження аналітичного, неорганізаційного чи процесуального характеру здебільшого сконцентровані саме у вищих спеціалізованих судах. Адже стаття 32 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» серед повноважень вищого спеціалізованого суду зазначає такі напрями аналітичної роботи, як аналіз судової статистики, вивчення й узагальнення судової практики; надання методичної допомоги судам нижчого рівня з метою однакового застосування норм Конституції та законів України в судовій практиці на основі її узагальнення й аналізу судової статистики; надання спеціалізованим судам нижчого рівня рекомендаційних роз'яснень із питань застосування законодавства щодо вирішення справ відповідної судової юрисдикції. При цьому, як зазначає автор, до аналітичних напрямів роботи навіть не Верховного Суду України, а його Пленуму віднесено лише надання висновків щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судової системи й діяльності Верховного Суду України. Таке вузьке розуміння повноважень Верховного Суду України саме щодо здійснення науково-аналітичної й консультативно-дорадчої роботи не співпадає навіть із тими процесуальними повноваженнями, якими наділений найвищий судовий орган у країні [5, с. 37]. Так, Верховний Суд України має право переглядати судові рішення з підстав неоднакового застосування судом касаційної інстанції однієї й тієї ж норми матеріального права в подібних правовідносинах. Рішення Верховного Суду України, прийняте за наслідками розгляду заяви про перегляд судового рішення з мотивів неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права щодо подібних правовідносин, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності зазначену норму закону, і для всіх судів України. Таким чином, і процес прийняття подібних рішень Верховним Судом України, і наслідки їх прийняття потребують надання Верховному Суду України широкого переліку повноважень, спрямованих на забезпечення діяльності вищої судової інстанції ґрунтовною аналітичною підтримкою з метою надання саме цим судовим органом консультативної допомоги судам нижчого рівня.

Правовий статус Науково-консультативної ради (далі – НКР) при Верховному Суді України врегульовано статтею 46 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», відповідно до якої НКР утворюється при Верховному Суді України із числа висококваліфікованих фахівців у галузі права для попереднього розгляду проектів постанов Пленуму Верховного Суду України стосовно надання висновків щодо проектів законодавчих актів та з інших питань діяльності Верховного Суду України, підготовка яких потребує наукового забезпечення. Порядок організації й діяльності НКР визначається Положенням про Науково-консультативну раду при Верховному Суді України, затвердженим Постановою Пленуму Верховного Суду України від 16 вересня 2011 року № 5, зі змінами, внесеними згідно з Постановою Верховного Суду України від 23 травня 2014 року № 6 (далі – Положення) [6].

Це Положення визначає правові засади організації й діяльності Науково-консультативної ради при Верховному Суді України. НКР є постійно діючим консультативно-дорадчим органом при Верховному Суді України, який утворюється Пленумом Верховного Суду України. До повноважень НКР належать такі:

- надання наукових висновків щодо норм матеріального права, які неоднаково застосовані судом (судами) касаційної інстанції в подібних правовідносинах;
- попередній розгляд проектів висновків Пленуму Верховного Суду України щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судової системи й діяльності Верховного Суду України;
- попередній розгляд проектів конституційних подань Верховного Суду України до Конституційного Суду України щодо конституційності законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України,

правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, а також щодо офіційного тлумачення положень Конституції та законів України;

- попередній розгляд інших питань діяльності Верховного Суду України, підготовка яких потребує наукового забезпечення.

НКР утворюється строком на п'ять років із числа висококваліфікованих фахівців у галузі права в кількості, яка забезпечуватиме виконання НКР покладених на неї завдань. Повноваження НКР припиняються в день затвердження Пленумом Верховного Суду України нового складу НКР. Членом НКР може бути обрано фахівця, який має науковий ступінь доктора або кандидата юридичних наук.

Персональний склад НКР за поданням Голови Верховного Суду України затверджується Пленумом Верховного Суду України шляхом відкритого голосування та є додатком до Положення. Пропозиції щодо персонального складу НКР можуть надавати Голові Верховного Суду України судді Верховного Суду України, керівник апарату Верховного Суду України та його заступник, керівники юридичних вищих навчальних закладів і наукових установ за погодженням із кандидатом у члени НКР.

Члени НКР відповідно до визначеної судової спеціалізації за дорученням суддів Верховного Суду України надають у встановлені законом строки наукові висновки щодо норм матеріального права, які неоднаково застосовані судом (судами) касаційної інстанції в подібних правовідносинах, а також на прохання голови НКР вивчають питання, що виникають у судовій практиці, і подають до Верховного Суду України такі рекомендації: а) щодо проектів законодавчих актів, що стосуються судової системи й діяльності Верховного Суду України; б) щодо проектів конституційних подань Верховного Суду України до Конституційного Суду України стосовно конституційності законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим або стосовно офіційного тлумачення положень Конституції та законів України; в) щодо інших питань діяльності Верховного Суду України, підготовка яких потребує наукового забезпечення.

За результатами розгляду науково-консультаційних питань НКР більшістю голосів присутніх на засіданні членів приймає мотивовані рекомендації, а з питань організації роботи НКР – рішення. За відсутності на засіданні члена НКР він може в письмовому вигляді подати свою пропозицію щодо прийняття чи неприйняття рекомендації (рішення) НКР, яка підлягає врахуванню під час ухвалення цієї рекомендації (рішення). Фінансове, матеріально-технічне забезпечення діяльності НКР здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, передбачених для забезпечення здійснення правосуддя Верховним Судом України, за кодом економічної класифікації видатків «інші видатки» на підставі затвердженого кошторису.

Таким чином, кінцевою метою наукового забезпечення юрисдикційної діяльності Верховного Суду України на сучасному етапі фактично є формування стабільної й ефективної системи цього забезпечення, що сприятиме перетворенню його із суду формального права на суд права реального. Актуальність аналізованої теми навряд чи можна заперечувати, адже, на нашу думку, в основу системи наукового забезпечення ефективного функціонування Верховного Суду України мають покладатися сучасні фундаментальні наукові знання, які дали б можливість змінити парадигму юрисдикційної діяльності найвищого судового органу від традиційної моделі до інноваційної. Отже, проблематику наукового забезпечення функціонування Верховного Суду України можна визначити як одну з ключових у загальній системі гарантування ефективної діяльності судової гілки влади.

ЛІТЕРАТУРА

1. Прилуцький С.В. Вступ до теорії судової влади : суспільство, правосуддя, держава : [монографія] / С.В. Прилуцький. – К. : Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2012. – 317 с.

2. Мосьондз С.О. Філософські виміри державної політики у сфері науки / С.О. Мосьондз // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 2 (1). – С. 11-14.
3. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
4. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 7 липня 2010 року // Офіційний вісник України. – 2010. – № 55/1. – Ст. 1900.
5. Яновська О.Г. Проблемні питання функціонування Верховного Суду України як найвищого судового органу в Україні / О.Г. Яновська // Український адвокат. – 2013. – № 4 (68). – С. 36-37.
6. Про затвердження Положення про Науково-консультативну раду при Верховному Суді України : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 вересня 2011 року № 5 // Вісник Верховного Суду України. – 2011. – № 10. – Ст. 25.

REFERENCES

1. Prylutskyi S.V. *Vstup to teorii sudovoy vladi : suspil'stvo, pravosuddya, derzhava* [Introduction to the Theory of the Judiciary (Society. Justice. State)] : monograph / S.V. Prylutskyi. – Kyiv : Institute of the state and right is the name of V.M. Koreckogo of NAN of Ukraine, 2012. – 317 p.
2. Mosondz S.O. Philosophical Dimensions of Public Policy in Science / S.O. Mosondz // *Visnik of Zaporizhzhya national university*. – 2012. – № 2 (I). – P. 11-14.
3. Constitution of Ukraine of June 28, 1996 // *Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukraini*. – 1996. – № 30. – Art. 141.
4. On the Judicial System and Status of Judges : Law of Ukraine of July 7, 2010 // *Oficiyniy visnik of Ukraine*. – 2010. – № 55/1. – Art. 1900.
5. Yanovska O.H. Problems of Functioning of the Supreme Court of Ukraine as the Highest Judicial Authority in Ukraine / O.H. Yanovska // *Ukrainskiy advokat*. – 2013. – № 4 (68). – P. 36-37.
6. On Approval of the Regulation on Scientific Advisory Board of the Supreme Court of Ukraine : Regulation of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine of September 16, 2011 № 5 // *Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukraini*. – 2011. – № 10. – Art. 25.

УДК [342.922: 342.72/.73] (477)

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Гончарова І.А., здобувач

*Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. 50-річчя СРСР, 27, м. Харків, Україна
dgagirov@mail.ru*

Політичні права людини й громадянина властиві здебільшого громадянам України. Вони являють собою забезпечену законом і публічною владою можливість людини брати участь у громадсько-політичному житті держави та здійсненні державної влади, а також є неодмінною умовою